

* Lucie van Dam van Isselt, zelfportret (1898). Olieverf/marouflé, 46 x 35,2 cm. Gesigneerd 'L. v. Dam v. Isselt. Zoelen 1898'. Particuliere collectie. Dit is een van de weinige schilderijen die bewaard zijn gebleven uit de tijd voordat Lucie in 1907 naar Veere vertrok.

Gezocht

Geschilderde juweeltjes

De Veerse Joffer Lucie van Dam van Isselt

Tekst Stephanie Koenen

Dat ene zelfportret van die schilder die aan de vergetelheid ontrukkt zal worden of dat tegeltableau uit dat lang geleden gesloopte pand: waar zijn ze gebleven? Zo zijn er legio objecten van kunsthistorische betekenis die verzamelaars of instellingen proberen te lokaliseren. Deze rubriek helpt daarbij. Nu: een zoektocht naar werk van een Veerse Joffer.

'Zij beheerscht het metier volmaakt, haar techniek is hors ligne en zij bezit de poëzie en de stille vreugde om van zoo eenvoudige onderwerpen schilderijtjes te maken, die voor den fijnproever stuk voor stuk juweelen van het zuiverste water zijn.' Zo schreef F. van Biestraten in 1935 in het tijdschrift *Op de hoogte* in een lovend stuk over Lucie van Dam van Isselt.

Juist daar zag Lucie zo veel schoonheid in

Een eeuw geleden was Lucie van Dam van Isselt (1871-1949) een grote naam in de Nederlandse kunstwereld en werd gewaardeerd om onder andere haar stillevens, portretten en verfijnde bloemstukken, maar bovenal om het gebruik van de vele tinten wit in haar werk.

Zelfstandig kunstenaars

Lucie etaleerde al op jonge leeftijd een groot tekentalent. Tijdens haar jeugd in Kampen kreeg ze haar eerste tekenlessen van de schilder Johannes Daniël Belmer (1827-1909), van 1891 tot 1894 volgde ze een opleiding aan de Akademie van Beeldende Kunsten in Den Haag en ze werd toegelaten tot Pulchri, de kunstenaarsvereniging van Den Haag, wat voor getalenteerde vrouwen in die tijd geen vanzelfsprekendheid was. In 1892 trouwde Lucie met de kunstenaar Evert Ekker

(1858-1945), met wie ze twee zoons kreeg. Het gezin verhuisde naar Villa Beekhof, in het kunstenaarsdorp Oosterbeek. Op dat moment was de kunstenaarskolonie reeds tanende, maar door de komst van het kunstenaarssechtpaar bloeide die weer op. Het was echter verre van een gelukkig huwelijk en toen Lucie de situatie niet langer kon verdragen, zette ze de ingrijpende stap om te scheiden. Een schande in die tijd. Bovendien had een vrouw geen enkele rechten, Lucie moest tot haar grote verdriet haar kinderen achterlaten.

Ze vertrok naar het pittoreske kunstenaarsdorp Veere, waar ze een van de negen Veerse Joffers werd, vrouwelijke zelfstandige kunstenaars die van hun werk konden leven. Lucie heeft dus nogal een plek ingenomen in de kunstwereld van die tijd en toch 'krijgt zij tegenwoordig niet altijd de aandacht die ze verdient,' vindt Karen Ekker, achterkleindochter van Lucie. Karen Ekker richtte in 2016 een stichting op, 'met als allerhoogste doel meer bekendheid geven aan het werk van Lucie,' verklaart Ekker. 'Zeker nu er meer aandacht is voor vrouwelijke kunstenaars uit haar tijd vind ik dat Lucie daarbij hoort. Ook merk ik dat mensen nog meer gefascineerd raken door haar werk wanneer ze haar levensverhaal horen.' Karen werkt daarbij nauw samen met Lucies monograaf Wim Blok die in de jaren tachtig en negentig van de vorige eeuw al bijzonder veel over Lucie bijeen heeft gebracht.

Meizoentjes

Karen bewonderde de schilderijen van haar overgrootmoeder al op jonge leeftijd. 'Van de drie schilderende grootouders van mijn vader fascineerde het werk van Lucie mij het meest.' Karen begon al vroeg met speuren naar meer van haar schilderijen en toen ze begin 20 was kreeg ze van haar grootvader, Lucies zoon Martin, een prachtig schilderij van haar. 'Geweldig vond ik dat. Ook mijn moeder had veel bewondering voor haar "simpele" bloemschilderijtjes, geen pronkboeketten - hoewel ze die ook wel maakte - maar enkele madeliefjes bijvoorbeeld of onkruid, juist daar zag Lucie zo veel schoonheid in.

Lucie schilderde elk jaar een uitgestoken madeliefje in een stenen potje, zo'n "Meizoentje" gaf ze

dan aan iemand die veel voor haar had betekend in het afgelopen jaar. Het verhaal gaat dat ze dat al deed toen ze nog een kind was.

Mijn moeder schreef ook alles op wat mijn grootvader vertelde over zijn moeder en over zijn jeugd. Ze inspireerde mij om handen en voeten te geven aan de speurtocht naar haar werk.'

De fascinatie van Karen voor haar voorouder resulteerde onder andere in een digitale oeuvrecatalogus die inmiddels ruim zevenhonderd werken bevat.

Sterke vrouw

Naast al deze werken die ze bijeen heeft gebracht is Karen vooral verrast door de persoon die ze daarachter heeft leren kennen. 'Wat een krachtig persoon moet Lucie geweest zijn. Ik heb ergens gelezen dat ze "onverwoestbaar" was. En tegelijkertijd was ze heel bescheiden, terwijl ze zo ontzettend veel talenten had en omringd was door vrienden, bekend en minder bekend. Ze was een spil, een verhalenverteller, ze was grappig en ze schilderde, ze schilderde, ze schilderde. Ze liet zich misschien wel van de wijs brengen, maar niet lang.'

Na haar ongelukkige huwelijk en het gemis van haar jongens trouwde ze met Albert Plasschaert (1874-1941), de meest gevreesde kunstcriticus van het land. 'Dat lijkt mij niet makkelijk wanneer je jezelf weer bij elkaar hebt geraapt en je

weer begonnen bent met schilderen.' Het sterke vermoeden is dat haar tweede, eveneens niet zo makkelijke echtgenoot haar net als Evert Ekker niet altijd stimuleerde in haar werk, maar ze ging door. Ook dit huwelijk hield uiteindelijk geen stand. Hij wilde kinderen, zij was al wat ouder en de gedachte aan haar eigen kinderen was misschien ook wel te pijnlijk.

Wie geen lid werd, mocht zijn of haar vak niet uitoefenen

Toen de oudste zoon van Lucie, Evert, contact met haar opnam is hij bij haar gaan wonen en is de band hersteld. Zoon Martin zocht contact in zijn verlovingsstijd. 'Toen hij vervolgens zelf drie zoonnetjes kreeg verhuisde Lucie terug naar Den Haag om bij hen te zijn, haar grote geluk waar ze volop van heeft kunnen genieten.'

Dat Lucie een sterke vrouw is, blijkt ook tijdens de oorlogsjaren. 'Haar atelier werd geraakt bij het bombardement op het Bezuidenhout in Den Haag en ze spijkerde het gewoon weer dicht met schilderijen.' En toen in 1941 de Nederlandsche Kultuurkamer werd opgericht en iedereen die in

• Lucie van Dam van Isselt
'Meizoentjes in een kommetje' (circa 1930).
Olieverf op paneel,
24,5 x 25,5 cm. Gesigneerd
'L v Dam v Isselt'.
In 2005 geveild bij
Christie's Amsterdam.
Foto © Christie's Images Ltd.

de kunst- en cultuursector werkte lid moest worden, weigerde Lucie pertinent. De Kultuurkamer moest erop toezien dat de nationaalsocialistische gedachte werd gepropageerd; 'ontaarde, ongezonde, onnatuurlijke creativiteit' werd uitgebannen. Wie geen lid werd, mocht zijn of haar vak niet uitoefenen, mocht niet exposeren en kreeg geen financiële steun. 'Lucie deed daar afstand van en voelde zich daar heel goed bij. Ze bleef evengoed schilderen, in opdracht, in ruil voor eten. Zo maakte ze een portret van dichter en kunstschilder Koos Speenhoff, en terwijl hij zat te poseren, kwamen er mensen zachtjes binnen en zetten etenswaren op haar keukentafel en vertrokken weer.'

Overzicht oeuvre

Met haar stichting brengt Karen in kaart wat Lucie allemaal heeft gemaakt. 'Dat is ongelooflijk leuk. We hebben al heel veel gevonden, maar er moet nog veel meer zijn. Zo hebben er bijvoorbeeld schilderijen gehangen op een solotentoonstelling in 1986 waar alleen een zwart-witcatalogus van is; de betreffende schilderijen heb ik nog niet allemaal teruggevonden, ik ben heel benieuwd hoe die er in kleur uitzien en waar ze zich nu bevinden.'

Er is een zelfportret van vlak voordat Lucie moeder werd, maar verder is er bijzonder weinig werk bewaard gebleven van voor de tijd dat ze

naar Veere vertrok. 'We weten eigenlijk niet zo goed hoe dat komt. Is het achtergebleven, heeft haar ex-man Evert Ekker daar iets mee gedaan? Of heeft ze mogelijk amper geschilderd toen haar jongetjes klein waren? Ook denk ik dat ze veel meer portretten heeft gemaakt dan we tot nu toe hebben gevonden.'

Naast de verdere speurtocht heeft Karen haar zinnen gezet op een tentoonstelling. 'In 2021 hebben we al een tentoonstelling samengesteld in Veere, *Lucie van Dam van Isselt, een markante Veerse Joffer*. Dat was een groot succes, ondanks corona. In de toekomst zou een tentoonstelling wat meer in het centrum van het land mooi zijn, bijvoorbeeld in Den Haag waar ze zo lang heeft gewoond. Ik merkte in 2021 dat mensen betoverd raakten door haar werk, maar zeker ook geïnteresseerd waren in haar levensverhaal. Ze gingen haar schilderijen daardoor anders zien, ze zagen er meer bezieling in. Haar leven is ook dusdanig aangrijpend dat daar een prachtig boek in schuilt.'

Denkt u een werk van Lucie te hebben en/of weet u meer over de achtergrond van een schilderij of over Lucie zelf? Mail dan een foto van het werk en de signatuur of informatie naar: info@lucievandamvanisselt.nl. Karen voegt het graag toe aan de digitale catalogus en kan het wellicht gebruiken voor haar research. Zie www.lucievandamvanisselt.nl.